

РОЗДІЛ 4. УЗАГАЛЬНЮЮЧА ХАРАКТЕРИСТИКА БІОТОПІВ (ОСЕЛИЩ) РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ ДІЛЯНОК ЗА ТИПАМИ ЛІСУ НА ТЕРИТОРІЇ ДП «ОЛЕВСЬКИЙ ЛГ АПК»

Виходячи зі зведених списків репрезентативних та відтворювальних ділянок за типами лісу, видового складу деревостану та нижніх ярусів рослинності, нами визначено та узагальнено головні біотопи для репрезентативних ділянок досліджених типів лісу підприємства (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1. Головні біотопи (оселища) для репрезентативних та відновлювальних ділянок у досліджених типах лісу підприємства

Тип лісу	Біотоп		Рідкісність біотопу у Європі	Рідкісність фітоценозу в Україні
	За Національним каталогом (2018)	За UkrBiotop		
A ₁ C	Д2.2.1 Лишайникові ліси сосни звичайної	G:2.215 Сухі соснові ліси лишайникові	Рідкісний біотоп. Занесений до Додатку 1 Оселищної Директиви: 91Т0 Центральноєвропейські лишайникові ліси сосни звичайної	Типові фітоценози
C4Влч	Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези; Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси	G:1.132 Вільхові евтрофні заболочені ліси; G:1.133 Ясенево-вільхові ліси на алювіальних	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.41 Заболочені вільхові ліси на некислому	Типові фітоценози

	вільхи чорної і ясена	відкладах	торфи; G.1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням вільхи і ясена	
В2ДС	Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної; Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново- дубові ліси	G:2.214 Свіжі соснові ліси зеленомохові; G:3.11 Змішані сосново-дубові ацидофільні ліси	G1.8 Ацидофільні дубові ліси / Acidophilous <i>Quercus</i> - dominated woodland	Типові фітоценози
В3ДС	Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	G:2.213 Вологі соснові ліси зеленомохові; G:3.11 Змішані сосново- дубові ацидофільні ліси	Типовий біотоп	Типові фітоценози

ВЗДСА	Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	G:2.213 Вологі соснові ліси зеленомохові; G:3.11 Змішані сосново-дубові ацидофільні ліси	Типовий біотоп	Рідкісні фітоценози соснових, дубово-соснових та сосново-дубових лісів з підліском з рододендрона жовтого – «Зелена книга України» (2009)
В5БС	Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези	G:1.122 Сирі березові ліси	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.51 Сфагнові березові ліси	Типові фітоценози
СЗГД	Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси; Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-	G:1.211 Дубові ацидофільні ліси; G:3.12 Багаті сосново-дубові термофільні ліси	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові ліси; G.1.7 Термофільні	Типові фітоценози

	дубові ліси		листопадні ліси	
СЗГДС	Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси	G:1.211 Дубові ацидофільні ліси; G:3.11 змішані сосново-дубові ацидофільні ліси	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові ліси	Типові фітоценози
СЗДСА	Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси	G:1.211 Дубові ацидофільні ліси; G:3.11 змішані сосново-дубові ацидофільні ліси	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові ліси	Рідкісні фітоценози дубових та сосново-дубових лісів з підліском з рододендрона жовтого – «Зелена книга України» (2009)
С2ГДС	Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси; Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті	G:1.211 Дубові ацидофільні ліси; G:3.11 змішані сосново-дубові ацидофільні ліси;	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові	Типові фітоценози

	дубові і сосново-дубові ліси	G:3.12 Багаті сосново-дубові термофільні ліси	ліси; G.1.7 Термофільні листопадні ліси	
C4ГДС	Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	G:1.133 Ясеново-вільхові ліси на алювіальних відкладах	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.21 Заплавні, періодично мокрі ліси з домінуванням вільхи і ясена	Типові фітоценози
A2C	Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	G:2.212 Свіжі соснові ліси зеленомохові	Типовий біотоп	Типові фітоценози
A3C	Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	G:2.213 Вологі соснові ліси зеленомохові	Типовий біотоп	Типові фітоценози
C2ГД	Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново-	G:1.211 Дубові ацидофільні ліси;	Рідкісний біотоп. Занесений до	Типові фітоценози

	дубові ліси; Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси	G:3.12 Багаті сосново-дубові термофільні ліси	Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові ліси; G.1.7 Термофільні листопадні ліси	
C5Влч	Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези	G:1.132 Вільхові евтрофні заболочені ліси	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.41 Заболочені вільхові ліси на некисломому торфі	Типові фітоценози
B4ДС	Д1.51 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси	G:1.211 Дубові ацидофільні ліси; G:3.11 Змішані сосново-дубові ацидофільні ліси	Рідкісний біотоп. Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові ліси	Типові фітоценози
C4ГДС	Д1.51 Ацидофільні	G:1.211 Дубові	Рідкісний біотоп.	Типові фітоценози

	дубові і сосново-дубові ліси	ацидофільні ліси; G:3.11 Змішані сосново-дубові ацидофільні ліси	Занесений до Резолюції 4 Бернської конвенції: G.1.8 Ацидофільні дубові ліси	
Незаліснені болота	Б2.2 – Осокові та високотравні болота на торф'янистих грунтах	Д:1.11 – Зарості високотравних гелофітів, в яких стоячі стебла перезимовують у засохлому вигляді	Типовий біотоп	Типові фітоценози

5. РЕЖИМ ОХОРОНИ РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДІЛЯНОК ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ

1. На репрезентативних ділянках лісових екосистем забороняється будь-яка діяльність, яка може змінити:
 - природній стан ділянки і порушити природні процеси, які в них відбуваються;
 - пошкодження рослинного та/або ґрунтового покриву;
 - меліоративні роботи.
2. Забороняються всі види рубок. Репрезентативні ділянки лісовпорядкуванням виключаються з фонду РГК.

Особлива увага повинна бути приділена запобіжним заходам пошкодження репрезентативних ділянок. З цією метою на підприємстві наказом директора визначається відповідальна особа за стан репрезентативних ділянок, зокрема у частині недопущення рубок на цих ділянках. Ця особа у розрізі лісництв складає перелік репрезентативних ділянок (з цього звіту) та при виписці лісорубних квитків слідкує за тим, щоб вони не потрапили до РГК.
3. Забороняється будь-яке засмічення та забруднення даних ділянок.
4. Забороняється розміщення смітників, складів мінеральних добрив.
5. Забороняється збір рідкісних та занесених до Червоної книги України видів рослин та полювання на тварин.
6. Забороняються інші види робіт, що можуть призвести до порушення природних зв'язків, втрати естетичної цінності ділянок.
7. Забороняється надання ділянок під будівництво, в оренду.
8. Забороняється розорювання земель.
9. Забороняється проїзд всіх видів транспорту поза дорогами загального користування, за винятком технологічного і службового транспорту.

10. Активні лісогосподарські заходи повинні проводитися на відновлювальних ділянках – з метою формування породного складу та ярусної будови деревостанів, наближеної до природної. При формуванні останньої (як правило, у насадженнях, старших 70 років) активні лісогосподарські заходи припиняються, а відтворювальна ділянка переводиться у репрезентативну.

ВИСНОВКИ

1. Розрахункова площа репрезентативних та відновлювальних ділянок у ДП «Олевський ЛГ АПК» дорівнює 3023,0 га, фактична площа виділених репрезентативних та відновлювальних ділянок лісу – 3036,9 га. З урахуванням площі об'єктів ПЗФ на підприємстві – 2261,2 га – площа суворої охорони лісів становить 5297,4 га або 15,25% загальної площі господарювання підприємства.
2. Це є цілком достатнім і відповідає Стандарту FSC®.
3. За типами лісу фактична площа репрезентативних та відновлювальних ділянок розподілилася наступним чином:

Тип лісу	Розрахункова площа репрезентативних ділянок, га	Фактична площа репрезентативних та відновлювальних ділянок, га
ВЗДС	1330	1286,0
С4Влч	352	324,8
С3ГД	325	319,7
В2ДС	295	291,8
В4ДС	178	177,0
А2С	142	142,0
С3ГДС	112	112,1
С3ГСД	57	55,4
ВЗДСА	32	32,0
А1С	30	25,7
С2ГД	27	31,7
СЗДСА	17	20,0
В5БС	16	6,8
С4ГДС	16	14,8
С4ГД	15	12,3

А3С	9	6,1
А4С	5	6,8
Болота	66	171,9
ВСЬОГО	3023	3036,9

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брадiс Є.М., Андриєнко Т.Л. Коростенсько-Житомирський (Центральнополiський) геоботанiчний округ дубових, дубово-соснових, дубово-грабових та соснових лiсiв. Геоботанiчне районування Української РСР. К.: Наук. думка, 1977. С. 90-100.
2. Бiотопи (оселища) України: науковi засади їх дослiдження та практичнi результати iнвентаризацiї. (Матерiали робочого семiнару. М. Київ, 21-22 березня 2012 року.) / За редакцiєю Я.П. Дiдуха, О.О. Кагала, Б.Г. Проця. – Київ-Львiв, 2012. – 194 с.
3. Болтачов О.Р., Дiдух Я.П., Дудкин О.В. та iн. Смарагдова мережа в Україні / – К.: Хiмджест, 2011. – 200 с.
4. Дiдух Я.П., Фiщайло Т.В., Коротченко I.А., Якушенко Д.М., Пашкевич Н.А. Бiотопи лiсової та лiсостепової зон України. – К.: ТОВ “МАКРОС”, 2011. – 288 с.
5. Закон України “Про приєднання України до Конвенцiї 1979 року про охорону дикої флори i фауни та природних середовищ iснування в Європi” / <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436/96-%D0%B2%D1%80>
3. Natura 2000 – the European network of protected sites / <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/natura-2000>.
6. Зелена книга України / Пiд ред. Я.П. Дiдуха. – К.: Альтерпрес. – 2009. – 448 с.
7. Конвенцiя про охорону дикої флори i фауни та природних середовищ iснування в Європi (Берн, 1979 рiк). – Київ: Мiнiстерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, 1998. – 76 с.
8. Нацiональний каталог бiотопiв України / За ред.. А.А. Куземко, Я.П. Дiдуха, В.А. Онищенко, Шеффера Я., Садогурської С.С. – Л.: ФОП Клименко Ю.А., 2018. – 442 с.

9. Оселищна концепція збереження біорізноманіття: базові документи Європейського Союзу / Ред. О.О. Кагало, Б.Г. Проць. – Львів: ЗУКЦ, 2012. – 278 с.
10. Поварніцин В.О. Ліси Українського Полісся. К.: Вид-во АН Української РСР, 1959. 208 с.
11. Попович С.Ю. Синфітосозологія лісів України. – К.: Академперіодика. – 2002. – 228 с.
12. Продромус рослинності України / Д.В. Дубина, Т.П. Дзюба, С.М. Ємельянова та ін. / Під ред.. Д.В. Дубини, Т.П. Дзюби. – К.: Наукова думка, 2019. – 783 с.
13. Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. Перша версія адаптованого неофіційного перекладу з англійської (третього проекту офіційної версії 2015 року) / А. Куземко, С. Садогурська, О. Василюк. – Київ, 2017. – 124 с.
14. Червона книга України. Рослинний світ / Під заг. ред. Я.П. Дідуха. – К.: Вид-во «Глобалконсалтинг», 2009. – 911 с.
15. Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І.А. Акімова. – К.: Вид-во «Глобалконсалтинг», 2009. – 600 с.
16. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural habitats. Bern, 1979. 89 p.
17. Correspondence table between the old and new version of Annex I of Resolution 4 (1996) of the Bern Convention on endangered natural habitat types. – 9 p. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/nature/EcoNetworks/Documents/EMERALD_EUNIS_table.pdf.
18. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy // Official Journal of the European Communities. – L 327. – 22.12.2000. – 72 p.

19. Gärdenfors, U., Hilton-Taylor, C., Mace, G. and Rodríguez, J.P. The application of IUCN Red List Criteria at Regional Levels. *Conservation Biology*. 2001. Vol. 15. – P. 1206-1212.
20. Guidelines for Using the IUCN Red List Categories and Criteria Version 8.1 (August 2010) [Electronic resource]. – 2010. – Mode of access: – <http://intranet.iucn.org/webfiles/doc/SSC/RedList/RedListGuidelines.pdf>.
21. HABITAT DIRECTIVE 92/43/ЄEC / Директива Європейського Союзу 92/43/ЄEC «Про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори» (1992). Consolidated TEXT produced by the CONSLEG system of the Office for Official Publications of the European Communities. – CONSLEG: 1992L0043 – 01.01.2007 – 58 p.
22. Hilton-Taylor, C. (compiler). 2000 IUCN Red List of Threatened Species. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
23. Interpretation manual of the Emerald habitats. Resolution 4 version 2010. First draft. – Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. Strasbourg, 2011. – 85 p. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1829333&Site=DG4-Nture&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>.
24. Interpretation manual of the habitats listed in Resolution № 4 (1996) listing endangered natural habitats requiring specific conservation measures/ Third draft version 2015. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/16807469f9>.
25. IUCN Red List Categories and Criteria. – Version 3/1, Second edition. – Prepared by the IUCN Species Survival Commission (Approved by the 51st meeting of the IUCN Council Gland, Switzerland, February 2000). – UK: IUCN, 2012/ – 32 p.
26. IUCN. 2012. Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional and National Levels: Version 4.0. Gland, Switzerland and Cambridge, UK: IUCN.

27. Oldfield, S., Lusty, C. and MacKinven, A. 1998. The World List of Threatened Trees. World Conservation Press, Cambridge, UK.
28. Resolution № 4 (1996) listing endangered natural habitats requiring specific conservation measures (Adopted by the Standing Committee on 6 December 1996) / Council of Europe. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats Standing Committee. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1475213&Site=COE>
29. Revised Annex I of Resolution 4 (1996) of the Bern Convention on endangered natural habitat types using EUNIS habitat classification / Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. Strasbourg, 2010. – 10 р. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1695587&Site=DG4-Nature>. Смарагдова мережа в Україні / [Ред. Л.Д. Проценко] – К.: Хімджест. – 2011. – 192 с.